

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 kwietnia 2016 r.

Pozycja 293

POSTANOWIENIE z dnia 29 marca 2016 r. Sygn. akt Tw 31/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Biernat – przewodniczący/sprawozdawca
Mirosław Granat
Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym wniosku Prezydenta Konfederacji o zbadanie zgodności:

art. 8 ust. 2a *in fine* w zw. z art. 18 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, ze zm.) w zw. z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 16 ust. 1 pkt 1, ust. 1b, ust. 2 i 3, art. 17 ust. 1 i 2 tej ustawy, w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, art. 81 ust. 1, art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, ze zm.), art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, ze zm.), art. 9, art. 10, art. 28 ust. 1 i art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2014 r. poz. 272, ze zm.), art. 2 pkt 2 i 3, art. 36 ust. 2 i 4 oraz art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 965, ze zm.) z:

- a) art. 20 w zw. z art. 22, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 1 i 3 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) art. 2 i art. 51 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać wnioskowi dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W dniu 18 listopada 2015 r. do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął wniosek Prezydent Konfederacji (dalej także: wnioskodawca) o zbadanie art. 8 ust. 2a *in fine* obejmującego wyrazy „lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy” w zw. z art. 18 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, ze zm.; dalej: ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych) w zw. z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 16 ust. 1 pkt 1, ust. 1b, ust. 2 i 3, art. 17 ust. 1 i 2 tej ustawy, w zw. z: art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, art. 81 ust. 1, art. 85 ust. 1 usta-

wy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, ze zm.; dalej: ustawa o świadczeniach), art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, ze zm.; dalej: ustawa o promocji zatrudnienia), art. 9, art. 10, art. 28 ust. 1 i art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2014 r. poz. 272, ze zm.; dalej: ustawa o ochronie roszczeń pracowniczych), art. 2 pkt 2 i 3, art. 36 ust. 2 i 4 oraz art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 965, ze zm.; dalej: ustawa o emeryturach pomostowych) z art. 20 w zw. z art. 22, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 1 i 3 i art. 2 Konstytucji oraz z art. 2 i art. 51 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK) wniosek przedstawiony przez organizację pracodawców podlega wstępnemu rozpoznaniu. W postępowaniu tym Trybunał Konstytucyjny w składzie trzech sędziów bada, czy złożony wniosek odpowiada określonym przez prawo wymaganiam formalnym. Na tym etapie postępowania Trybunał odmawia nadania dalszego biegu wnioskowi, jeżeli: wniosek pochodzi od nieuprawnionego podmiotu (art. 191 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 191 ust. 2 Konstytucji), braki formalne, wskazane w zarządzeniu sędziów, nie zostały usunięte w terminie (art. 77 ust. 3 pkt 1 ustawy o TK), wniosek został cofnięty lub jest oczywiście bezzasadny (art. 77 ust. 3 pkt 2-3 ustawy o TK). Odmowę nadania wnioskowi dalszego biegu uzasadniają również zbędność lub niedopuszczalność wydania orzeczenia (art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK) oraz utrata mocy obowiązującej zakwestionowanego aktu normatywnego (art. 77 ust. 3 pkt 5 ustawy o TK). Tym samym wstępne rozpoznanie wniosku umożliwia – już w początkowej fazie postępowania – wyeliminowanie spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia.

2. W rozpatrywanej sprawie z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego wystąpiła Prezydent Konfederacji. Wnioskodawca – stosownie do art. 62 ust. 2 pkt 1 ustawy o TK – dołączył do wniosku zarządzenie nr 1/10/2015 r. z 7 października 2015 r.

Trybunał ustalił, że zarządzenie Prezydent Konfederacji zostało podjęte przez ogólnokrajową władzę organizacji pracodawców (art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji) i wyraża wolę wystąpienia z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego. Ponadto zarządzenie określa przedmiot i wzorce kontroli, które są tożsame z zakresem zaskarżenia wyznaczonym w złożonym wniosku. Podstawą prawną W związku z powyższym Trybunał stwierdza, że wniosek o zbadanie konstytucyjności zakwestionowanych przepisów ustawy zmieniającej pochodzi od uprawnionego podmiotu (art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji).

3. Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 191 ust. 2 Konstytucji ogólnokrajowe władze organizacji pracodawców są uprawnione do inicjowania abstrakcyjnej kontroli norm, jeżeli kwestionowany przez nie akt normatywny dotyczy spraw objętych ich zakresem działania. Co istotne, art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK wymaga, aby wnioskodawca, powołując przepis prawa lub statutu, uzasadnił to, że kwestionowana ustawa dotyczy spraw objętych jego zakresem działania.

3.1. Wykonując powyższy przepis ustawy o TK, wnioskodawca wskazał, art. 5 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2015 r. poz. 2029), który stanowi, że podstawowym zadaniem związków pracodawców, ich federacji i konfederacji jest ochrona praw i reprezentowanie interesów, w tym gospodarczych, zrzeszonych członków

wobec związków zawodowych, organów władzy i administracji rządowej oraz organów samorządu terytorialnego. Legitymacja wnioskodawcy wynika także z art. 4 pkt 1 w zw. z art. 5 pkt 1 i 3, art. 6 pkt 2 i 12 Statutu Konfederacji określających cele i zadania Konfederacji oraz sposób ich realizacji.

3.2. Wnioskodawca zakwestionował art. 8 ust. 2a *in fine* ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiący, że za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Jako przepisy związkowe wskazał:

– art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiący, że płatnikiem składek – pracodawcą jest pracodawca – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, w tym z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym albo pobierania zasiłku macierzyńskiego, z wyłączeniem osób, którym zasiłek macierzyński wypłaca ZUS;

– art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiący, że składki na ubezpieczenia emerytalne pracowników finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczeni i płatnicy składek;

– art. 16 ust. 1b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiący, że składki na ubezpieczenia rentowe pracowników oraz osób pobierających świadczenie szkoleniowe po ustaniu zatrudnienia, finansują z własnych środków, w wysokości 1,5% podstawy wymiaru ubezpieczeni i w wysokości 6,5% podstawy wymiaru płatnicy składek;

– art. 16 ust. 2 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiące, że składki na ubezpieczenie chorobowe osób podlegających temu ubezpieczeniu finansują w całości, z własnych środków, sami ubezpieczeni oraz że składki na ubezpieczenie wypadkowe określonych kategorii osób, w tym osób współpracujących z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, bezrobotnych pobierających stypendium oraz osób pobierających stypendium finansują w całości, z własnych środków, płatnicy składek;

– art. 17 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiące, że składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek, z tym że płatnicy składek obliczają części składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonych i po potrąceniu ich ze środków ubezpieczonych przekazują do Zakładu;

– art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiący, że w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w zakwestionowanym art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło.

– art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach stanowiący, że obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są pracownikami w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych;

– art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach stanowiący, że do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe;

– art. 85 ust. 1 ustawy o świadczeniach stanowiący, że za osobę pozostającą w stosunku pracy, w stosunku służbowym albo odbywającą służbę zastępczą składkę jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu ubezpieczonego i odprowadza pracodawca, a w razie wypłaty świadczeń pracowniczych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych – podmiot obowiązany do wypłaty tych świadczeń;

– art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o promocji zatrudnienia stanowiący, że obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe opłacają pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne za osoby pozostające w stosunku pracy lub stosunku służbowym;

– art. 9 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych stanowiący o podmiotach obowiązanych do opłacania składek za pracowników na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;

– art. 10 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych definiujący dla potrzeb tej ustawy kto jest pracownikiem;

– art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych stanowiący, że składki na Fundusz obciążają koszty działalności pracodawców;

– art. 29 ust. 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych stanowiący, że składkę na Fundusz ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych;

– art. 2 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych określające dla potrzeb tej ustawy kto jest płatnikiem składek a kto pracownikiem (przez odesłanie do przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych);

– art. 36 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych stanowiący, że podstawę wymiaru składki na Fundusz Emerytur Pomostowych stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, określona w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych;

– art. 36 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych stanowiący, że składka na FEP jest finansowana w całości przez płatnika składek;

– art. 37 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych stanowiący, że składkę na FEP oblicza, rozlicza i opłaca co miesiąc płatnik składek.

3.3. Przy wyznaczaniu zakresu działania organizacji pracodawców, w rozumieniu art. 191 ust. 2 Konstytucji, trzeba pamiętać, że uprawnienie organizacji pracodawców do występowania z wnioskami do Trybunału Konstytucyjnego zostało przyznane w tym samym przepisie, co uprawnienie związków zawodowych i organizacji zawodowych (art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji). Ponadto, zagadnienie zrzeszania się w organizacjach pracodawców i związkach zawodowych, jak również ich podstawowe kompetencje, zostały uregulowane w jednym przepisie Konstytucji (art. 59). Przyjęte rozwiązanie wskazuje, że ustalenie zakresu działania tych podmiotów, jako decydującego o tym, które przepisy mogą być kwestionowane w ich wniosku, powinno zostać dokonane jednolicie. Trybunał podkreśla, że zdolność wnioskowa organizacji pracodawców dotyczy tylko takich interesów ich członków, które odnoszą się do relacji pracodawca – pracobiorca. W związku z powyższym i mając na względzie podniesione we wniosku zarzuty dotyczące sfery prawnej pracodawców, Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że Prezydent Konfederacji wykazał, iż kwestionowane przepisy dotyczą spraw objętych zakresem działania wnioskodawcy (art. 191 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji w zw. z art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK).

4. Trybunał ustalił, że wnioskodawca prawidłowo określił przedmiot kontroli oraz wzorce kontroli, a także uzasadnił sformułowane we wniosku zarzuty (art. 61 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o TK).

5. W tym stanie rzeczy Trybunał stwierdza, że skoro złożony wniosek spełnia wymagania przewidziane w ustawie o TK, a nie zachodzą okoliczności określone w art. 77 ust. 3 ustawy o TK, to – na podstawie art. 77 ust. 5 tej ustawy – należało postanowić jak w sentencji.